**Lausunto** 1 (3)

Björkbacka/Rekilä/Häggman 18.10.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

**VNS 5/2021 vp Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry lausuvat seuraavasti:

Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko tunnistaa hyvin kehittyvien maiden kehityshaasteet ja ongelmat. Koronapandemiavaikutusten osalta olisi voitu painottaa kehityshaasteen moninaisuutta vieläkin enemmän mainiten esimerkiksi tasa-arvokehityksen taantumisen ja naisten ja lasten koulutukseen pääsyn vaikeutumisen.

Pandemian lisäksi muut moninaiset kriisit ml. työelämän murros ovat lisänneet universaalista sosiaaliturva- ja terveydenhuoltojärjestelmien merkitystä yhteiskuntien ja talouksien vakauttajana sekä yhdenvertaisuuden varmistajina. Yhdeksi ongelmien ratkaisijaksi onkin tunnistettu aivan oikein pohjoismainen yhteiskuntamalli. Palkansaajakeskusjärjestöt pitävät demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien toteutumisen sekä koulutuksen ja ympäristökestävyyden edistämistä hyvänä arvopohjana kaikelle toiminnalle.

Myös sääntöpohjaisen monenkeskisen järjestelmän tukeminen on hyvin perusteltu prioriteetti.

*Myös ammattiliitot ovat vakaiden yhteiskuntien rakentajia*

Ylivaalikautisen jatkumoajattelun lisäksi selonteossa on positiivista, että selonteossa kannustetaan monialaiseen yhteistyöhön niin hallinto- kuin toimialojen ja eri kumppanuuksien välillä kestävän kehityksen ajattelun mukaisesti. Suomen kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä toteutetaan laajasti osallistamalla toimien julkisen sektorin toimijoiden, kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän sekä tutkimus- ja koulutuslaitosten kumppanuuksissa. Tätä kumppanuustyyppistä toimintaa olisi tärkeää edistää myös kohdemaissa.

Selonteossa korostetaan aivan oikein kansalaisyhteiskunnan tekemän kehitysyhteistyön merkitystä ja sen toiminnan rahoituksen turvaamista. Lähtökohta on perusteltu, sillä niin kansalaisjärjestöjen kuin ammattiliittojen tekemä kehitysyhteistyö on ollut tuloksellisuudeltaan erinomaista. Ammattiliitot ovat yhtenä keskeisenä toimijana mukana rakentamassa vakaita ja toivoa herättäviä yhteiskuntia, joissa on ihmisarvoinen työelämä. Selonteossa tosin mainitaan valitettavasti pelkästään kansalaisjärjestöt osana kansalaisyhteiskuntaa, eikä lainkaan ammattiyhdistysliikettä.

SAK
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Pitkänsillanranta 3, 00530 Helsinki
PL 157, 00531 Helsinki
vaihde 020 774 000
**www.sak.fi**

AKAVA
Akava ry
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
**www.akava.fi**

STTK
STTK ry
Mikonkatu 8 A, 6. krs, 00100 Helsinki
PL 421, 00101 Helsinki
**www.sttk.fi**

Palkansaajakeskusjärjestöt esittävät, että selontekoon lisätään kumppanitoimijoiksi kansalaisjärjestöjen lisäksi ammattiliitot.

*Köyhyystavoitteen saavuttaminen edellyttää ihmisarvoisen työn ja ILO:n oikeuksien edistämistä*

Selonteossa tuodaan Suomen kehityspolitiikkaan uusia painopisteitä, mutta myös jatketaan jo aikaisemmin valittujen painopisteiden toteuttamista. Tämä ratkaisu on onnistunut ja vahvistaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta.

Kestävän kehityksen tavoitteista ihmisarvoinen työ on hyvin esillä selonteon kestävä talous ja ihmisarvoinen työ -päätavoitealueessa. Työelämä on tärkeää pitää jatkossakin vahvasti mukana kaikessa Suomen kehityspoliittisessa päätöksenteossa. Onkin luonnollista, että osana kehitysyhteistyötoimia varmistetaan, että ihminen saa elämiseen riittävän palkan. Se on tehokas keino vähentää köyhyyttä ja varmistaa, etteivät lapset joudu esimerkiksi työllään paikkaamaan vanhempien vajaata toimeentuloa.

Kansainvälisten arvioiden, kuten esimerkiksi globaalin ammattiliittojen keskusjärjestö ITUC:n global indexin ( https://www.globalrightsindex.org/en/2021) mukaan, näyttää valitettavasti siltä, että työelämän ihmisoikeudet ovat heikentyneet viime vuosina monissa maissa. Työelämän oikeuksien rikkominen muualla maailmassa heikentää samalla edellytyksiä pitää kiinni oikeuksista suomalaisessa työelämässä.

Työllisyys ja sosiaalisen suojelu -tavoitteiden lisäksi Suomen kehitysyhteistyön olisi edistettävä aktiivisesti myös muita työntekijöiden oikeuksia vahvistavia YK:n kansainvälisen työjärjestö ILO:n strategioita. ILO:n periaatteiden mukaan kaikilla sen jäsenvaltioilla on velvollisuus poistaa pakkotyö, lapsityö ja syrjintä sekä taata työntekijöille yhdistymisvapaus. Nämä tavoitteet saavutetaan parhaiten työmarkkinavuoropuhelulla ja kolmikantaperiaatetta noudattamalla.

Ihmisarvoinen työ -päätavoite toteutuisi varmemmin, jos se olisi integroitu vahvemmin muihin päätavoitteisiin, kuten uuteen Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö -tavoitteeseen tunnistaen siinä keskeiset työntekijöille oikeudenmukaisen siirtymän takaavat toimet. Esimerkiksi turvallisen, terveellisen ja ravitsevan ruoan tuottamisen ja uusiutuvan ja luotettavan energian tuotannon saannin edellytyksenä pitää olla säälliset työehdot. Vastaavasti, kestävän kehityksen edistämisessä innovaatioin olisi huomioitava digialustoilla työskentelevien oikeudet itse toimien kohderyhmien (esim. tyttöjen ja vammaisten oikeuksien edistäminen) lisäksi. Lisäksi sekä nykyisten työntekijöiden uudelleenkoulutus että työmarkkinoille tulevien uusien työntekijöiden koulutus ja sen rahoittaminen pitäisi olla yksi keskeisimpiä ratkaisuja ihmisten toimeentulon varmistamiseksi teknologian murroksen ja ilmastonmuutoksen myötä. Jossakin ammattiryhmissä henkilöstö joutuu painostuksen, uhkailujen ja jopa väkivallan kohteeksi, kun heidän toimintaansa pyritään vaikuttamaan tai sitä pyritään estämään. Tämä olisi huomioitava esimerkiksi koulutus-päätavoitteessa.

Björkbacka/Rekilä/Häggman 18.10.2021

*Kehitysrahoitukselle tarvitaan tiekartta varmistamaan tuloksellisuus ja johdonmukaisuus*

Rahoitustiekartan puuttuminen heikentää valitettavasti hyvin linjattujen toimien uskottavuutta. Ylivaalikautiseen selontekoon olisi perusteltua kuvata tiekartta, jossa havainnoidaan, miten Suomi nostaa kehitysyhteistyörahoituksensa lupaamalleen YK:n suositusten mukaiselle 0,7 % BKT-tasolle vuoteen 2030 mennessä. Rahoitustiekartta vahvistaisi työn tuloksellisuutta, johdonmukaisuutta sekä kehityspolitiikan roolia osana Suomen kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista erityisesti globaalin vastuun osalta. Olisikin tärkeää, että selontekoon lisätään välitavoitteet.

Saavutettujen tulosten seuranta vaatii myös muiden kuin kehitysyhteistyötoimien seurantaa

Politiikan johdonmukaisuuden varmistamiseksi olisi lisäksi tärkeää, että nyt linjattujen painopisteiden toteutumista seurattaisiin muidenkin kuin vain kehitysyhteistyöllä saavutettujen politiikka-alojen saavutuksien ja tulosten osalta. Esimerkiksi kauppa- ja investointisopimusten vaikutukset ihmisoikeuksien toteutumiseen olisi tärkeä saada osaksi seurantaa.

Lisätiedot

Pia Björkbacka SAK
pia.bjorkbacka@sak.fi
puh.050 464 5342

Piia Rekilä Akava
piia.rekila@akava.fi
puh. 044 300 9484

Maria Häggman STTK
maria.haggman@sttk.fi
puh. 040 148 9091